

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A korlátolt felelősségű társaság felelősségi leplének lehullása

Szerző:

Wayda Gertrúd

Budapest 2024 május 19.

„A társasági lepel átszúrására sor kerül, ha a társaságot a hitelezők megtévesztésére, a meglévő követelések vagy jogszabályok kijátszására, monopólium megszerzésére bűncselekmények és más jogellenes eljárások elkövetésére használják.”¹

1. Bevezetés

A dolgozatomban a bírói gyakorlat alkotta felelősségättörés jogintézményével, alkalmazása kapcsán felmerülő legfőbb kérdésekkel foglalkozom. Alapja, a Szegedi Ítéltábla elemzett kollégiumi véleménye, ezen keresztül a már közel tíz éve tételes jogi alappal rendelkező hatályos felelősségättörési tényállások taglalásához jutok el a vonatkozó joggyakorlat bemutatásával. Vizsgálom továbbá a jelenleg hatályos magyar jogban szereplő felelősségátviteli tényállásokat.

A felelősségättörés intézménye részletezése előtt a jogi személy elkülönült jogalanyiséga és a helytállási kötelezettség és a felelősség elhatárolása bemutatását elengedhetetlennek tartottam.

Fentieket a korlátolt felelősségű társaság szemszögéből mutatom be, tekintettel arra, hogy a korlátolt felelősségű társasági formában működik a jogi személyiségű társas vállalkozások 80%-a² és a gazdasági társaságok közül a korlátolt felelősségű társaság személy- és tőkeegyesítő jegyeket is magában hordoz.³

Munkám két nagyobb részre tagolódik, a második egységben bemutatom az Amerikai Egyesült Államok jogában a magyar bírói alkotta felelősségättöréshez sok sajátosságában hasonló felelősségättörési doktrínát („piercing of the corporate veil doctrine”). A vonatkozó jogirodalmi hatástanulmányok elemzésén keresztül azon esetek bemutatásával, amelyek a leggyakrabban vezettek a társasági lepel lehullásához, érintve az egyes államokban jelenlevő jogalkalmazási sajátosságokat. Végül

¹ NOCHTA TIBOR: *A magánjogi felelősség társasági útjai*, Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó 2005, 91.

² Központi Statisztikai Hivatal, a regisztrált gazdasági szervezetek száma havonta, gazdálkodási forma szerint https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0002.html

³ AUER Ádám: A Kft-jog diszpozitív szabályozásának árnyalatai, *Jogtudományi Közlöny*, 2022 / 12. szám 511.o.

konklúziókat vontam le arra vonatkozóan, mely közös jegyek voltak megfigyelhetőek a magyar jogban jelen levő felelősségtörés és az amerikai doktrína alkalmazásában.

2. A jogi személyiség, az elkülönült jogalanyiség

A jogi személy elkülönült jogalanyiséga szorosan összefügg az elkülönült vagyoni jogalanyiséggal, azzal, hogy a polgári jogi jogviszonyokban maga a jogi személy a tagjaitól elkülönülten is lehet kötelezettségek alanya, saját maga rendelkezik vagyonával, amely fedezetet teremt és helytállási kötelezettséget őt terhelő tartozásokért .⁴

A gazdasági társaság önálló, elkülönült jogalany, a gazdasági társaság és tagjai közötti határ kivételesen léphető át, az elkülönült jogalanyiség áttörésére, az azon való áthatolásra kivételes esetekben kerülhet csak sor.⁵

A jogi személyiség biztosítja a jogok és a kötelezettségek szétválasztását a társaság és a tagok vonatkozásában. A társaság hitelezői kizárólag a társaság vagyonára tarthatnak igényt, a társaság felé fennálló tartozásai miatt. A korlátolt helytállás a tag magánvagyonát védi a társaság hitelezőivel szemben, a jogi személyiség a társaság vagyonát védi a tagok saját hitelezőitől. ⁶

A társaság vagyona a társasághoz tartozik, a tulajdonosok magánhitelezői nem férhetnek hozzá, nem érhetik el, lényegi ismérve funkciója ennek a rendszernek az, hogy a társaság vagyonát, eszközeit védi a tagok hitelezőitől. ⁷Létezik egy úgynevezett „elsőbbbségi szabály”, amely a társaság hitelezőit védi, biztosítja a vállalkozás vagyonát a vállalkozás hitelezői részére, ahhoz a tagok magánhitelezője

⁴ *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, KISFALUDI András Kommentár a Ptk.. 3:2. § -hoz
Szerkesztette: VÉKÁS Lajos / GÁRDOS Péter Budapest, 2024
© Wolters Kluwer Hungary Kft

⁵ PAPP Tekla: *Felelősségátvitel, felelősségtörés- quo vadis ius societatum* in GONDOSNÉ PUSZTAHELYI Réka (szerk.) *Jogi személyek az új Polgári Törvénykönyvben*, Tanulmánykötet, Miskolc, 2013, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, 168.o,

⁶ SZALAI Ákos: *A gazdasági szervezetek jogáról és közgazdaságtanáról*, Pázmány Law Working Papers, 2018/17 100.o.

⁷ John ARMOUR-Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-Mariana PARGLENDER-Gerard HERTIG-Luca ENRIQUES-Paul DAVIS-Klaus HOPT-Hideki KANDA-Wolf-Georg RINGE-Edward ROCK: *The Anatomy of The Corporate Law, a komparatív and functional approach* Third Edition, Oxford University Press 2017 p.5-6.

nem férhetnek hozzá, az „elsőbbségi szabály” következménye, hogy a társaság által vállalt szerződéses kötelezettségek érvényesítése céljából a vállalkozás vagyont automatikusan rendelkezésre bocsátja.⁸ A jogi személyiség "ernyőjének" második összetevője, hogy védelmet nyújt a társaság megszűnése vonatkozásában, mert elősegíti azt, hogy a társaság tagjai nem léphetnek ki a társaságból a részesedésükkel tetszésük szerint és a tagok személyes hitelezői, sem zárolhatják a társaságban levő tagi részesedéseket.⁹ A vagyon ilyen formában történő kivonása és zárolása kikényszerítené a társaság teljes felszámolását, így a „megszűnés ellen történő védelem” a vállalkozás folyamatos működését biztosítja. A megszűnés elleni védelem és a hitelezői elsőbbség egymást erősítő szabályok.¹⁰

3. A felelősség és a helytállási kötelezettség elhatárolása, a korlátozott helytállási kötelezettség a társasági jogban

A korlátolt felelősségű társaság tagja helytállási kötelezettsége főszabályként a társaság tartozásaiért nem áll fent, a társaság tartozásaiért nem tartozik helytállási kötelezettséggel, kivételes esetekben a tag kötelezhető a tartozások megfizetésére¹¹ A korlátolt helytállás többletkockázat vállalását rója a társaság hitelezőire, de a tagokra is. A kockázat szétterül a tagok és a hitelezők között.¹²

A korlátozott helytállás létrehoz egy a társaság és a hitelezői közötti alapjogintézményt, ahol a társaság hitelezőinek keresetei a társasági vagyonra limitálódhatnak a társaság tartozása fejében. Nem támaszthatnak igényt a társaság tulajdonosainak saját magánvagyonára.¹³ A társaság tagjainak

⁸ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit.5-6.

⁹ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit.5-6.

¹⁰ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit. 5-6.

¹² JUHÁSZ László: A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve I-II. Budapest, 2019, 7. hatályosított kiadás, Hvg Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 602-603.o.

¹³ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit.8.

magánvagyonát védi a hitelezőktől. A korlátozott felelősség végleges felső küszöböt állít az üzleti kockázatok vonatkozásában így lehetővé téve a befektetéseket, a hatékonyabb kockázatosztást.¹⁴

A korlátozott helytállás a társaság szerződéses kötelezettségei vonatkozásában alkalmazható, olyan hitelezők tekintetében, akiknek szerződéses követeléseik vannak a társasággal szemben.¹⁵

A korlátozott felelősség kifejezés nem megfelelő, a korlátolt felelősségű társaság tagjának alapesetben nincs felelőssége, azt csak kivételesen, meghatározott feltételek bekövetkeztekor állhat be korlátozott vagy korlátlan mértékben.¹⁶

A helytállási kötelezettség elhatárolandó a felelősségtől, mivel a kötelezettségek alanyai nem valamely felróható magatartás szankciójaként kötelesek teljesíteni a tartozást, hanem pusztán fedezetet kíván teremteni a törvény a kötelezettség előírásával. A korlátolt felelősségű társaság fogalmának értelmezését segítő miniszteri indoklás kifejezésre juttatja, hogy indokolt az általánosabb helytállási kötelezettség kifejezés használata, mivel a helytállási kötelezettség hiánya a társaság jellemzője és nem szűkíthető le a felelősségen alapuló kötelezettségekre.¹⁷

Amennyiben a társaság harmadik személyek felé fennálló kötelezettségei kielégítetlenek maradnak, úgy a jogalkotó sok esetben a jogi személy vezető tisztségviselőjét, tagját, egykori tagját, a jogi személy, illetve a tag jogutódját kötelezi a jogi személy tartozásának a megfizetésére. A jogi személy helyett történő fizetési kötelezettség tekintetében sok esetben a helytállás kifejezést alkalmazza. A felelősséget megalapozzák azok a magatartások, amelyek összefüggésben állnak a tartozások kiegyenlítésétlenül maradásával, ok-okozati összefüggés áll fenn, másfelől a helytállás azt jelenti,¹⁸ hogy felróható magatartás, elmarasztalható tevékenység nélkül köteles a társasági tartozás kiegyenlítésére a törvény alapján a személy. Hitelezővédelmi indokok szólnak a helytállás előírása mellett, ez nem a tagok¹⁹ hátrányos megítélés alá eső magatartására, felróható cselekményére

¹⁴ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit.9.

¹⁵ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit.9.

¹⁶ PAPP Tekla: im.175.o.

¹⁷ MOHAI Máté: *Tagi felelősségátvitel a társaságok jogában*, in *Gazdaság és Jog* XXX. évfolyam, 2022 május június 21. o.

¹⁸ MISKOLCZI BODNÁR Péter: *Felelősség és helytállás*, *Glossa Iuridica*, 2017/1-2.. 115.o.

¹⁹ MISKOLCZI BODNÁR Péter: im 115.o

vezethető vissza, hanem a fedezetet teremt a mögöttes helytállási kötelezettség előírásával. A kockázatok kedvezőbb elosztását szolgálja a hitelezők részére.²⁰

A helytállás és a felelősség megkülönböztetésénél kiemelendő, hogy a felelősség kimentési rendszeren alapuló, a helytállás objektív jellegű, ezen esetben a fizetési kötelezettség teljesítése alól főszabályként nem létezik mentesülés, az törvényen alapul.²¹

Főszabályként a tagok vagy alapítók általában nem kötelesek helytállni a jogi személy tartozásaiért, szélsőséges esetben sem az alapítók vagy tagok helytállását írja elő a jog, hanem a jogi személynek a kivezetését a gazdasági viszonyokból, adott esetben a felszámolási eljárás útján. A felelősségáttörés, ezért mindig kivételes, kizárólag többlettényállási elemek megvalósulása esetén jöhet létre a jogi személy működése során tanúsított magatartások esetén.²²

4. A felelősségáttörés

Nochta Tibor szavaival élve „a jogi személyiség kérge nem áttörhetetlen, a korlátozott felelősséggel való visszaélés áttörhetővé teszi ”.²³

A jogi személy egyik lényeges ismérve a csak saját vagyonára korlátozódó helytállási kötelezettség. A korlátolt helytállással vissza lehet élni, több esetben előfordult, hogy a tagok vagy a tagok meghatározó befolyással rendelkező része a korlátolt felelősségű társaságot korlátlan haszonszerzésre fordították.²⁴ A felelősségáttörés alapjai a 2013. évi V. törvény a Ptk. felelősségáttörési tényállásai hatályba lépése előtt a régi Ptk. alapelvi rendelkezéseiben voltak kereshetőek, minden esetben szükséges volt többlet tényállási elem, ami rendszerint a tag részéről olyan minősített jogellenes és

²⁰ MISKOLCZI BODNÁR Péter: im.115.o.

²¹ MISKOLCZI BODNÁR Péter: im.120.o.

²² KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:2. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

²³ JUHÁSZ: im. 605.

²⁴GÁSPÁR Mónika: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 2. §

felróható magatartás, amely - a jogi személyiségű társaság leple alatt - a saját egyéni érdekei, vagyona javára való szándékos, csalárd és célzatos visszaélésnek minősül. Ilyen esetben a jogi személy tagja is felelős. A természetes személy tag részéről megvalósított többlet tényállás nem más, mint a rendeltetésszerű joggyakorlás súlyos megsértése, a joggal való visszaélés tilalmának a tényállása. A joggal való visszaélés következménye, hogy a tag a jogi személy elkülönült felelősségére nem hivatkozhat.²⁵

Szélesebb körben a felelősségáttörés körébe tartozik minden azon eset, amikor a korlátolt felelősségű társaság tagjainak magánvagyonából a hitelezők követelésének a kielégítésére kerülhet sor.²⁶

4.1. A "bírói gyakorlat alkotta felelősségáttörés"

A bírói gyakorlat kidolgozta a tagi felelősségnek egy társasági jogtól független, általános deliktuális felelősségi generálklauzulán alapuló típusát, amelynek teljes összefoglalóját nyújtja Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 2/2008 (XII.4.) számú kollégiumi véleményben módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005 (VI.17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség áttöréséről.²⁷

E kollégiumi vélemény kidolgozta azon elveket, amelyek mentén törvényi rendelkezés hiányában bírói ítélet átviheti a felelősséget a társaság tagjára, eszerint elsőként, ha a jogi személy tagja (vezető tisztségviselője, tisztségviselője, alkalmazottja) a jogi személy tevékenységi körében eljárva a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek vagyoni érdeksérelmet okoz, a polgári jogi felelősségi jogkövetkezmények a jogi személlyel szemben alkalmazhatók.

A taggal (tisztségviselővel, alkalmazottal) szemben közvetlenül e jogkövetkezmények akkor sem

²⁵ EBD.2014.11.G3.

²⁶ SZALAI Ákos: *Korlátolt felelősség közgazdaságtana*, Jogelméleti Szemle 4. szám 2007

²⁷ FUGLINSZKY: im.441.o.

alkalmazhatók, ha a magatartás egyúttal bűncselekmény törvényi tényállását valósítja meg.²⁸

Az ítélőtábla kimondta, mely esetben alkalmazható közvetlenül polgári jogi jogkövetkezmények a jogi személy tevékenységi körében eljáró taggal szemben, e szerint a jogi személyt terhelő polgári jogi következmények a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személy károsultak részéről közvetlenül kivételesen, és csak akkor érvényesíthetők, ha a tag a jogi személy elkülönült felelősségéből származó előnyökkel, az ebből eredő jogosultságaival szándékos magatartással súlyosan visszaélt.²⁹

A Szegedi Ítélőtábla meghatározta a jogi személy elkülönült felelősségével való visszaéléshez vezető magatartásokat, mint többlet tényállási elemeket, e magatartások megvalósulnak különösen akkor, ha a jogi személyt olyan célból működtetik, amely a jogrenddel ellentétes, a harmadik személyek (hitelezők) kifejezett megkárosítását célozza. Joggal való visszaélést jelent az is, ha a tag külsőleg azt a látszatot kelti, hogy a jogi személy nevében és érdekében jár el, ténylegesen azonban a vagyoni előnyöket a magánvagyonára vonja el. A joggal való visszaélés következménye, hogy a tag a jogi személy elkülönült felelősségére nem hivatkozhat. A saját személyében felelős tag a szerződésen kívüli károkozás szabályai szerint tartozik helytállással a jogi személlyel (szerződéses vagy szerződésen kívüli) jogviszonyban álló, sérelmet szenvedett harmadik személlyel szemben.

A jogi személy kontraktuális vagy deliktuális, és a tag szerződésen kívüli felelőssége ilyen esetben egyetemleges.³⁰

Az alapvető rendelkezések, a jóhiszeműség és tisztességes joggyakorlás, a kölcsönös együttműködés és az általában elvárhatóság követelményei, a joggal való visszaélés tilalmának a megsértése elkövetése az alapja a jogi személy elkülönült felelősségével való súlyos visszaélésnek. Különösen ennek tekinthető, ha a jogi személyt kizárólag olyan célból működtetik, amely a jogrenddel ellentétes, a hitelezők kifejezett megkárosítása célozza, a joggal való visszaélést jelenti az is, ha a

²⁸ A Szegedi Ítélőtábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről”

²⁹ A Szegedi Ítélőtábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről”

³⁰ A Szegedi Ítélőtábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről”

tag külsőleg azt a látszatot kelti, hogy a jogi személy nevében és érdekében jár el, ténylegesen azonban a vagyoni előnyöket a magánvagyon javára vonja el. A joggal való súlyos visszaélés következménye, hogy nem hivatkozhat a tag a jogi személy elkülönült felelősségére. Ezen felelősségáttörés, úgynevezett a bírói gyakorlatban kimunkált felelősségáttörés esetén, szemben a felelősségátvitellel a közvetlenség érvényesül a polgári jogi következmények tekintetében a taggal szemben, amely azt jelenti, hogy törvényi rendelkezés hiányában is lehetőség van arra, hogy bírói ítélet az alapelvi rendelkezéseknek a megsértése címén átvigye a felelősséget a társaság tagjára.³¹ Nem kizárólag a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságokra vonatkozik, a felelősségáttörés generálklauzulaként alkalmazható a Ptk. alapelvi rendelkezéseinek alkalmazásával, speciális tényállási elemek megvalósulása esetén, alkalmas a továbbfejlesztésre is, az elévülés szabályaira a Ptk. szabályai alkalmazandóak, áthatol a jogi személy elkülönült jogalanyiságán, tisztázottak a felelősség jellemzői, nem teremt külön felelősségi jogalapot, a jogalap ezen az esetben a Ptk. alapelvi rendelkezéseinek a megsértése.³²

A bírói gyakorlat alkotta felelősségáttörés jogintézményével szemben több érvet fogalmaztak meg és az egyik leggyakoribb kritika a törvényi felhatalmazás hiánya.

Wellmann véleménye szerint ugyanakkor az is jogbizonytalansághoz vezet, amennyiben a felelősség áttörése pusztán bírói ítéleten alapul kifejezett törvényi rendelkezés hiányában.³³

A kollégiumi vélemény meghozatalát követően a bírói gyakorlat kiterjesztette a felelősségáttörés jogintézményét a vezető tisztségviselői jogviszonyban állókra is. "A jogi személy elkülönült felelősségére vonatkozó általános szabály áttörésére akkor kerülhet sor, e körben, ha megállapítható, hogy a jogi személy létrehozásával, működtetésével a károkozásban érintett vezető tisztségviselő célja jogi személy elkülönült jogalanyiságából és felelősségéből származó előnyök tisztességtelen kihasználása volt, a jogi személy elkülönült vagyonát kizárólag a saját céljaira, a magánvagyon gyarapítása érdekében hasznosította és a jogi személy létrehozásával, illetve működtetésével

³¹ PAPP Tekla: *Felelősségátvitel, felelősségáttörés- quo vadis ius societatum* in GONDOSNÉ PUSZTAHELYI Réka (szerk.) *Jogi személyek az új Polgári Törvénykönyvben*, Tanulmánykötet, Miskolc, 2013, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, 176-177.o.

³² PAPP Tekla: im.179.o.

³³ WELLMANN György: *Tagi felelősségátvitel társasági jogunkban*, Gazdaság és Jog XVI. évfolyam, 11. szám 2008 november 7.o.

kizárólag annak szerződéses partnerét kívánta megteveszteni. "(Debreceni Ítéltábla Gfiv.30044 / 2010 / 7)³⁴

A felelősségáttörés közel tíz éve jogszabályi alapokkal rendelkezik. A Ptk. a felelősségáttörés törvényi alapját a társaság tagjai tekintetében a Ptk. 3:2. §-ban, míg a vezető tisztségviselő vonatkozásában a Ptk. 3:24.§ -ban szabályozza.³⁵

E tényállások a jogi személy, illetve a társaság hitelezőinek követeléseire vonatkoznak, vagyis olyan személyek igényeire, akik a jogi személlyel szerződéses kapcsolatban álltak, vagy szerződésen kívüli jogcímen áll fenn követelésük a jogi személlyel szemben. A követelésüket a jogi személy, illetve a társaság nem fizette meg. Főszabályként az elválasztás elve továbbra is fennáll, vagyis a jogi személy és a társaság tartozásaiért csak az elkülönült jogalany tartozik felelősséggel, a tagok felelőssége csak kivételesen merül fel, felelősségáttörési anyagi jogi tényállási elemekkel és szigorú eljárásjogi szabályokkal körülbástyázott esetekben.³⁶

Elsőként a Ptk. 3:2.§ -át, a tagra vonatkozó felelősségáttörési tényállást elemzem.

A korlátolt helytállási kötelezettséggel való visszaélés vonatkozásában a bírói gyakorlat Európa nyugati felén a múlt században alakult ki, ún. csalárd csőd, illetve a vállalat kiürítése elleni fellépés lehetőségét teremtette meg. A magyar jogban 1997-ig, a Gt. II. hatálybalépéséig nem volt konkrét, tételes jogi rendelkezés ellene, a II. Gt. 56. § (3) bekezdése pótolta a hiányt, és kimondta, hogy az a tag, aki a korlátozott felelősségével visszaél nem hivatkozhat korlátozott arra³⁷ e szabályozás a korlátolt felelősségű társaságra és a részvénytársaságra volt alkalmazható, a szakasz (4) bekezdése határozott meg speciális tényállásokat az elkövetési magatartások vonatkozásában, így a tagok vagy

³⁴ PAPP Tekla: im.177.o.

³⁵ FUGLINSZKY: im.440.o.

³⁶ FUGLINSZKY Ádám: Kártérítési jog, Budapest, 2015, HVG Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. 440.0.

³⁷GÁSPÁR Mónika: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 2. §

a tagok egy része a társaság vagyonát csökkentik azért, hogy veszélyeztetik a hitelezők kielégítésének az alapját és a magatartásuk szándékos vagy súlyosan gondatlan.³⁸

A Ptk. jelenlegi szabályozása átveszi a társasági jogból valamennyi jogi személyre az eddigi szabályozást a Ptk. 3: 2. § (2) bekezdése általánosítva megfogalmazza a tényállást, miszerint a tagoknak, vagy az alapítóknak a jogi személy működése során olyan döntéseket szükséges hozniuk amelyekről tudták, vagy tudnia kellett volna, hogy a döntések negatívan befolyásolják a szervezet pénzügyi - vagyoni pozícióit, azonban önmagában ennek a megállapítása még nem elég a felelősség áttöréséhez, a döntésnek és annak eredményének szoros oksági összefüggésben kell állnia azzal a ténnyel, hogy a társaság jogutód nélküli megszűnésekor kielégítetlen hitelezői követelések állnak fenn. Ezen esetben a felelősségáttörés a kielégítést nem nyert hitelezői követelések összegéig terjed. Minél tovább létezik a jogi személy, annál nehezebb megállapítani régebben történt visszaéléseket, ezért a bírói gyakorlatra rendkívül nagy felelősség hárul.³⁹

A Ptk. 3: 2. § (2) bekezdése szerinti felelősségáttörési tényállás a tanúsított magatartást a korlátolt felelősséggel való visszaélés körében jelöli meg, a felelősség alanya kizárólag olyan személy lehet, aki eredetileg nem köteles helytállni a társaság tartozásaiért magánvagyonával, mint a korlátolt felelősségű társaság tagja., kizárólag az elkülönült jogalany vagyonát képező általa teljesített vagyoni hozzájárulást vetheti el az eredménytelen gazdálkodás következtében. a Ptk. 3: 2. § (1) bekezdésében helyesebb lett volna annak deklarációja, hogy a jogi személy tagjai, alapítója jogi személy tartozásáért nem állnak helyt, a jogalkotó a nem felel kifejezést használta, e szabállyal lényegében annak kimondása volt a cél, hogy a jogi személyiség a tagoktól, alapítóktól elkülönült jogalanyiséggel, erre tekintettel annak tartozásaiért a tagok, az alapító főszabályként nem áll helyt. Az alapítók, tagok helyzetét a kockázati helytállás jellemzi, mivel nem függő a jogellenes, felróható magatartástól, nem klasszikus polgári jogi felelősség.⁴⁰

A vezető tisztségviselő vonatkozásában felelősségáttörési tényállás a Ptk. 3: 24. § (2) bekezdése. Az

³⁸: GÁSPÁR MÓNika Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 2. §

³⁹GÁSPÁR MÓNika: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 2. §

⁴⁰ MISKOLCZI BODNÁR: im.127.o.

eredeti szöveg azzal a kérdéssel a jogi személyek szabályai között nem foglalkozott, hanem a deliktuális felelősség szabályai tért ki arra a kérdésre, hogy miként alakul abban az esetben a felelősség amennyiben harmadik személynek kárt okoz a jogi személy vezető tisztségviselője.⁴¹ A szabályozás logikus volt abban a tekintetben, hogy a jogi személy mint szerződő fél szerződésszegését és a szerződésszegésért való felelősségét lehetett megállapítani nem volt szükség a speciális szabályokra, annak nem volt jelentősége, hogy a szerződésszegést a jogi személy tagjának, alapítójának, vezetői tisztségviselőjének, vagy alkalmazottjának a magatartására vezethető vissza, a szerződésszegést csak a szerződő fél követhette el, azonban ha valaki a szerződésen kívül okozott kárt a beszámítás, ahol a felelősség megállapítható volt, a károkozó személye. Abban az esetben, amennyiben deliktuális felelősség esete forgott fenn, a vezető tisztségviselő által harmadik személynek okozott kárért a vezető tisztségviselő és a jogi személy egyetemlegesen felelt, kritikaként fogalmazódott meg ezzel szemben, hogy az egyetemlegesség túlzottan kiterjesztette a vezető tisztségviselők felelősségét.⁴² Komoly elméleti és gyakorlati aggályokat vetett fel a rendelkezés a megszületésekor, az is bekövetkezhetett volna, hogy a rendkívül mértékben szigorú felelősségi szabály miatt egyszerűen elfogynak a vezető tisztségviselőjének alkalmas személyek. A vezető tisztségviselőkre óriási kockázat hárult volna és nem lehetett volna minden esetben előre látni, hogy egy - egy döntés harmadik személynek kárt okoz avagy sem. A felhívott szakaszt hatályon kívül helyezték, ezzel joghézag keletkezett, majd a jogalkotó megteremtette a Ptk. 3: 24. § (2) bekezdését.⁴³ A vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel, ha a kárt szándékosan okozta.

A Ptk. 3: 24. § (1) bekezdése a szerződésszegésért való kárfelelősségre vonatkozó kötelmi jogi szabályok alapján meghatározza, hogy a vezető tisztségviselő ügyvezetési tevékenysége során bekövetkező, a jogi személynek kárt okozó szerződésszegés esetén a vezető tisztségviselő a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint felel, amennyiben egyben tag is, a felelősségre vonás a vezetői tisztséghez kötődik. A szerződésszegésért való felelősség a szerződés

⁴¹ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:24. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁴² KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:24. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁴³ GÁSPÁR Mónika: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 24. §

megszegésének a következménye, először a szerződésszegés tényét szükséges megállapítani.⁴⁴ A szerződést akkor szegi meg, ha tevékenysége az elvárt gondosság mércének nem felel meg. A Ptk. 3: 24. § (2) bekezdése és a deliktuális felelősség tekintetében alapozza meg azt az elvet, hogy a jogi személynek kell helytállni, míg a vezető tisztségviselő felelőssége akkor áll be, ha a kárt szándékosan okozta.⁴⁵ A Ptk. 3: 21. § (3) bekezdése alapján a vezető tisztségviselői megbízás elfogadását követően megkötött szerződésben lehetővé teszi a felelősségét korlátozó vagy kizáró feltétel beiktatását, azonban a Ptk. 6: 152. § kivétel. A Ptk. 6: 152. §-a kimondja a szerződés, kikötés semmisségét, amennyiben a szándékosan okozott, emberi életet, testi épséget vagy egészséget megkárosító szerződésszegésért való felelősséget korlátozva zár ki.⁴⁶

A Ptk. 3:24. § (2) bekezdés első mondata nem tesz különbséget aszerint, hogy a kárt szerződésszegő vagy szerződésen kívüli magatartás okozta-e., így ez a szándékosság esetére előírt egyetemleges felelősségre is igaz. A módosított szöveg kiterjeszti olyan területre a vezető tisztségviselők felelősségét, amelytől eddig védve voltak.⁴⁷

A szerződésen kívüli felelősség körében nem szándékosan okozott deliktuális károkért a vezető tisztségviselő nem tartozik felelősséggel, ez a felelősség kizárólag a jogi személyt terheli. A vezető tisztségviselőnek egyáltalán nem kell felelősséget vállalnia vezető tisztségviselőként kifejtett nem szándékos magatartásáért, amely a vezető tisztségviselőt az alkalmazottakkal hozza azonos helyzetbe.⁴⁸ E szabályozással szemben kritikaként fogalmazható meg, hogy a vezető tisztségviselő nincs olyan mértékben alávetve a jogi személynek, mint az alkalmazott a munkáltatóként fellépő jogi személy viszonylatában.⁴⁹

⁴⁴: GÁSPÁR Mónika: im3: 24. §

⁴⁵ GÁSPÁR Mónika: im3: 24. §

⁴⁶ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:24. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁴⁷ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:24. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁴⁸ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:2. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁴⁹ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:2. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

5. Jogesetek a magyar jog köréből

A BDT.2004.959. számú Legfelsőbb Bírósági határozat a vezető tisztségviselő felelőssége alapjának szolgál például, a tekintetben, hogy kimondta, az ésszerű gazdasági kockázat szempontjai szerint lehet megítélni, hogy a vezető tisztségviselő a társaság érdekében járt el. „Azt, hogy a vezető tisztségviselő által felvállalt üzleti kockázat mennyiben volt ésszerű vagy sem, akkor lehet értékelni, ha a vezető tisztségviselő az ügyletekről hitelt érdemlően beszámol. A vezető tisztségviselővel szembeni alapvető követelmény, hogy az ügyvezetés, üzletpolitika során hozott döntések és ennek eredményeként a vagyonmozgások világosan követhetők legyenek; számot tudjon adni hitelt érdemlően arról, hogy kifizetései mire történtek, milyen célból, milyen ellenszolgáltatáshoz jutott a társaság ennek fejében. A bizonyítási kötelezettség a vezető tisztségviselőt terheli; amennyiben elszámolási kötelezettségének hitelt érdemlő módon nem tesz eleget, akkor vezetői tisztségviselői felelősségét önmagában ez a körülmény megalapozza.”⁵⁰

A BDT.2004.959. számú jogesetben megfogalmazott jogi indokolást erősíti meg a BDT 2022.4535. számú döntésben meghatározottak.

A BDT.2022.4535 kimondta, hogy „a vezető tisztségviselővel szemben az általa a gazdasági társaság bankszámlájáról felvett pénzüsszeggel való elszámolás hiányára alapított kártérítési igény esetében az elszámolás tényét állító vezető tisztségviselő alperest terheli a bizonyítási kötelezettség az elszámolás megtörténte⁵¹ és a nem vitásan általa felvett pénzüsszegeknek a gazdasági társaság érdekében való felhasználása tekintetében. Az állítási kötelezettség körében a vezető tisztségviselő alperesnek nem elegendő általánosságban a felhasználás tényére hivatkozni, hanem perfelvételi nyilatkozatában pontosan, részletesen elő kell adnia az azt alátámasztó bizonyítékok megjelölésével, hogy a gazdasági társaság vagyonát miként, milyen célra használta fel.”⁵²

Az EBD.2014.G3. számú jogeset a régi Ptk. alapelvi rendelkezéseit mint erkölcsi zsinórmértéket alapul véve a bíróság alkotta quasi felelősségátvitel alkalmazására például szolgál és érzékletesen

⁵⁰ BDT.2004.959.

⁵¹ BDT.2022.4535.

⁵² BDT.2022.4535.

szemlélteti az ügyvezető felelősségének áttörését, aki mint II.r. alperes egyetemlegesen felel a jogi személy korlátolt felelősségű társasággal mint I. r. alperessel a felperesnek okozott kárért, mert őt megtévesztette.⁵³

Az EBH 2011.2417 számú Legfelsőbb Bírósági határozat a régi Gt. alapján a vezető tisztségviselő felelősségének áttörésével kapcsolatosan fogalmaz meg elvi jellegű megállapításokat. „A vezető tisztségviselő felelősségének megállapításához az vezethet, ha a vezető a gazdasági társaság helyzetét, valamint a piaci környezetet teljes egészében tévesen felmérve, előre láthatóan és kirívóan ésszerűtlen kockázatot vállalt.⁵⁴ Felróható módon jár el a vezető tisztségviselő, ha úgy köt általa nem ismert idegen nyelven szerződést, hogy annak valós jogi tartalmáról nem győződik meg, úgy utal át külföldi illetőségű off-shore cégnek, mint szerződő félnek jelentős összeget, hogy a teljesítésnek vagy a teljesítés lehetetlenné válásának esetére semmilyen biztosítékot nem köt ki, a társaság mérleg adataiból megállapítható módon, kintlévőségei behajtásának lehetősége csekély⁵⁵, a szerződésszegésből eredő követelésének érvényesítése céljából pedig a szükséges intézkedéseket mindezek ellenére nem teszi meg” [1988. évi VI. törvény 32. § (1) bekezdés, 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdés].⁵⁶

A BDT.2023.4631. számú döntés szemléletes példája a Ptk. 3: 24.§ -ban rögzített társasági jogi felelősségáttörésnek: „ha a jogi személy vezető tisztségviselője a jogi személy tevékenységi körében eljárva a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló személynek kárt okoz, a polgári jogi jogkövetkezmények a jogi személlyel szemben alkalmazhatók. Ha azonban a vezető tisztségviselő a kárt szándékosan okozza, felelőssége a jogi személlyel egyetemleges. Amennyiben az elítélt bűnösségét olyan bűncselekményben állapították meg, amelynek tényállási eleme az elkövetési magatartás és a bekövetkezett eredmény közötti okozati összefüggés megléte, a polgári perben a bűncselekményt is megvalósító magatartás és a beállott eredmény közötti okozati összefüggés fennállása már nem vitatható.”

⁵³ EBD 2014.G3.

⁵⁴ EBH.2011.2417.

⁵⁶ EBH.2011.2417.

6. A felelősségátvitel

A felelősségáttörés eltér a felelősségátvitel jogintézményétől, mivel a felelősségáttörés nem megszűnt, hanem működő, jogi személyek vonatkozásában alkalmazandó, Sok esetben a jogirodalom azonban összemosza a felelősségátvitelt a felelősségáttöréssel.⁵⁷

Az alábbiakban a megszűnt jogi személy gazdasági társasággal szemben fennálló kielégítetlen hitelezői igények miatt felmerülő helytállási kötelezettséget megállapító tényállásokat elemzem.

A Ptk. 3: 59. § az uralkodó tag helytállására vonatkozóan fogalmaz meg szabályokat, így amennyiben a vállalatcsoport valamely ellenőrzött tagját felszámolják, az uralkodó tag a ki nem elégített hitelezői követeléséért helytállni tartozik. Mentessül a helytállás alól, ha bizonyítja, hogy az ellenőrzött tag fizetéseképtelensége nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikája következtében állt be. E szabály mögött meghúzódik az a feltételezés, hogy amennyiben az ellenőrző tagnál keletkezett hátrányok az egész csoport előnyét szolgálták, és ezeket az előnyöket az uralkodó tag realizálta, vagy ő döntött arról, hogy az előnyök hol jelennek meg, úgy az uralkodó tag áll helyt a saját vagyonával azért a tartozásért, ami az ellenőrzött tag felszámolása során sem volt behajtható.⁵⁸

Amennyiben a vállalatcsoport valamelyik ellenőrzött tagját felszámolják, az uralkodó tag a ki nem elégített hitelező követeléséért helytállni tartozik, kivéve, amennyiben bizonyítja, hogy az ellenőrzött tag fizetéseképtelensége nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikája érvényesítése érdekében tett intézkedései következtében állt be. Az uralkodó tag helytállási kötelezettségének a megállapítása visszavezethető arra, hogy az elismert vállalatcsoportként való működés mentesíti a vállalatcsoportot a konszernszabályok, a konszernfelelősség alól. E mentességet a jog csak a piaci hatalmával visszaélésmentesen élő uralkodó tag számára biztosítja, a mentesség nem vezethet arra, hogy a leányvállalatok piaci helyzetét kénye - kedve szerint meghatározó uralkodó tag megfossza

⁵⁷ PAPP Tekla: *Felelősségátvitel, felelősségáttörés- quo vadis ius societatum* in GONDOSNÉ PUSZTAHELYI Réka (szerk.) *Jogi személyek az új Polgári Törvénykönyvben*, Tanulmánykötet, Miskolc, 2013, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, 179.o.

⁵⁸ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:59. §-hez. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

leányvállalatok hitelezőit az őket megillető piaci biztonságtól.⁵⁹ Amennyiben bebizonyosodik, hogy az uralkodó tag hátrányos üzletpolitikájának a következménye a leányvállalat fizetéseképtelensége és ennek következtében a felszámolás és ezzel együtt a hitelezői érdekek sérelme, úgy a szabályozás ezzel visszahozza az uralkodó tag helytállási kötelezettségét.⁶⁰ Az uralkodó tag felelősségének lényegi vonásai, elsőként hogy az ellenőrzött tag felszámolás folytán való megszűnéséhez kapcsolódik, egyéb esetekben nem alkalmazható, másodsor, hogy a ki nem elégített követelésekért fennálló mögöttes, deliktuális felelősségi alakzat, harmadszor, hogy a mentesülés ahhoz kötött, hogy az ellenőrző tag fizetéseképtelensége nincs okozati összefüggésben az anyavállalatnak a vállalatcsoport üzletpolitikája érdekében tett intézkedésével, amelynek során a bizonyítás terhe az uralkodó tagon van.

A Ptk. 3: 324. § (3) bekezdése szerint ha a társaság jogutód nélkül megszűnik a ki nem elégített követelésekért a hitelező keresete alapján a minősített többséggel rendelkező tag köteles helytállni, feltéve, hogy a jogutód nélküli megszűnés a minősített többséggel rendelkező tag hátrányos üzletpolitikája miatt került sor. Ez a rendelkezés végelszámolással történő megszűnése esetén nem alkalmazható.

A Ptk. 3: 324. § (3) bekezdése egyszerűsített megfogalmazásban szól az uralkodó tag helytállási kötelezettségéről, amennyiben az ellenőrzött társaságot kielégítetlen követelések mellett törölték a cégnyilvántartásból. Az uralkodó tag felelőssége abban az esetben állapítható meg, ha hátrányos üzletpolitikát kényszerítette társaságra és az okozati összefüggésben van a jogutód nélküli megszűnésével.⁶¹

A korábbi szabályozáshoz hasonlóan a Ptk. csak akkor kíván jogkövetkezményeket fűzni a minősített többséget biztosító befolyás megszerzéséhez, amennyiben korlátolt felelősségű társaságban vagy zártkörűen működő részvénytársaságban alakul ki ilyen helyzet, a minősített többséget biztosító befolyás megállapításánál a tag közvetlen és közvetett módon gyakorolható szavazati jogának

⁵⁹: GÁSPÁR MÓNICA Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 59. §

⁶⁰: GÁSPÁR MÓNICA: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 59. §

⁶¹: GÁSPÁR MÓNICA Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György, 3: 2. §

mértékét szükséges figyelembe venni.

Az a rendelkezés, amely szerint a minősített többséget biztosító befolyással rendelkező tag a befolyását kihasználva hátrányos üzletpolitikát kényszerített a társaságra és az a társaság felszámolásához vezet, akkor a tag felelősséggel tartozik a hitelezőkkel szemben annak ellenére, hogy a korlátolt felelősségű társaságban, illetve a részvénytársaságban a tagok nem kötelesek helytállni a társaság kötelezettségeiért.⁶²

A Ptk. 3:118.§ szabályozza a vezető tisztségviselő harmadik személlyel szembeni felelősségét. A felelősség alapja a társaság jogutód nélküli megszűnése esetén a kielégítetlen hitelezői igények fennállta, és hogy ez okozati összefüggésben áll azzal, hogy a társaság fizetéseképtelenségével fenyegető helyzet beállta után a vezető tisztségviselő a hitelezői érdekeket felróható módon figyelmen kívül hagyta.⁶³

Helytállási kötelezettséget alapító jogszabályhely a 2006. évi V. törvényben (Ctv.) található, annak 118./A § (1) bekezdésében. Eszerint, ha a korlátozott tagi felelősséggel működő céget a cégbíróság kényszersztörlési eljárásban törölte a cégjegyzékből, a cég - a cég törlésének időpontjában a cégjegyzékbe bejegyzett - volt tagja korlátlanul felel a cég hitelezőjének kielégítetlen követelése erejéig, ha a tag a korlátolt felelősségével visszaélt. Több tag felelőssége egyetemleges. A cég megszűnése esetén kiemelt jelentősége van annak, amennyiben a volt tagok felelőssége megállapítható a hátrahagyott tartozásokért. A kérdésnek kiemelt jelentősége van a korlátolt felelősségű társaság esetében, ahol megszűnés után is legfeljebb a felosztott vagyonból rájuk eső rész erejéig felelnek a tagok.⁶⁴ A rendelkezés kizárólag a korlátolt felelősséggel visszaélést fogalmazza meg általánosítva, nem részletezve azt, hogy erre milyen pontos magatartások vezethetnek. Ide

⁶²KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:324. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁶³ KISFALUDI András: Kommentár a Ptk.. 3:24. §-hoz. VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.): Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Budapest, 2024, Jogtárból elérhető változat.

⁶⁴ BÁNKI-HORVÁTH Mária / BODOR Mária Zsuzsanna / GÁL Judit / KODAY Zsuzsanna / RÓZSA Éva / VEZEKÉNYI Ursula *Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényhez* Budapest, 2024 Wolters Kluwer Hungary Kft, Jogtárból elérhető változat

tartoznak az olyan üzletpolitikák, döntések, amelyek a gazdasági célszerűségnek, a cég üzleti érdekeinek ellentmondanak, vagy a cég vagyoni helyzetével ellentétesek.⁶⁵

Szorosan e körbe tartozik a vezető tisztségviselő helytállási kötelezettsége jogutód nélküli megszűnés esetére, amelyet a Ctv. 118/B§ szabályoz, „wrongful trading” klauzúrával. E § (1) bekezdése kimondja, ha a cégbíróság a céget kényszertörlési eljárásban törölte a cégjegyzékből, a cég vezető tisztségviselője - ideértve a kényszertörlési eljárás előtt a cégjegyzékből törölt vezető tisztségviselőt is - az okozott hátrány erejéig felel a kielégítetlenül maradt hitelezői követelésekért, ha a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembe vételével látta el, és ezáltal a cég vagyona csökkent, illetve a hitelezők követeléseinek kielégítése megghiúsult. Több vezető tisztségviselő esetén felelőségük egyetemleges.⁶⁶Ehelyütt a cégjegyzékbe bejegyzett volt vezetők magatartását szükséges vizsgálat tárgyává tenni, a tagi felelőséghez képest a vezető tisztségviselő helytállási kötelezettségének szempontjai eltérően alakulnak. Különbség, hogy e jogszabályhely nem tér ki arra, hogy mely időpont alatti vezetők magatartása vonható a vizsgálat tárgykörébe. A Ctv. 118/B§ (2) bekezdése az árnyékvezető felelőségét is szabályozza, e személy, angol megnevezése „shadow director”, aki ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a cég döntéseinek a meghozatalára. A felelőség alapja ezen esetekben abban keresendő, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el az ügyvezetési feladatokat és ezáltal a cég vagyona csökkent hitelezői követelések maradtak kielégítetlenül. Vizsgálat tárgyává teendő a kritikus pont keresése, amelytől kezdődően a cég vezetői látták vagy megfelelő gondosság mellett látniuk kellett volna, hogy nem lesz képes a társaság a kötelezettségeinek határidőben eleget tenni. Feltétele a felelőség megállapításának az, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően nem a hitelezők érdekeinek a figyelembevételével látta el az ügyvezetési feladatokat a vezető tisztségviselő, közreműködött továbbá a társaság vagyonának a csökkentésében kérdésként felmerül, hogy amennyiben a társaságnál kielégítetlen tartozások keletkeztek és fizetésképtelenné vált továbbá abban az esetben amennyiben a tartozás kifizetésére annak esedékességekor képes volt de a fizetési kötelezettségeknek egyéb ok miatt nem tett eleget,

⁶⁵ BÁNKI-HORVÁTH Mária / BODOR Mária Zsuzsanna im. .Ctv.118/B.§

⁶⁶ 2006. évi V. törvény A Cégnylvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

megállapítható a felelőssége a vezető tisztségviselőnek, önmagában ezen tények miatt a felelősség megállapításának nincs helye.⁶⁷ A gazdasági társaságok vezető tisztségviselői, menedzsmentjét szükséges arra ösztönözni, hogy a szabályozott módot válassza gazdaságból történő kivonuláshoz, az államnak biztosítania kell a megfelelő jogszabályi háttérrel, annak érdekében, hogy a hitelezők minél kevesebb veszteséggel, kockázattal zárhassák a megszűnő társasággal fennálló kapcsolataikat.⁶⁸ Fékek és ellensúlyok megléte szükséges, ahhoz, hogy a kockázatvállalás mérlegét egyensúlyba lehessen hozni, ennek egyik eszköze a korlátolt felelősség áttörése, mint szankció lehetősége. A vezető tisztségviselők az ügyvezetési feladataikat a társaság hitelezői érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni, e követelmény felróható megszegése esetére a törvény előírja a vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni helytállási kötelezettségét.⁶⁹

A 1991. évi XLIX törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról Cstv. 33/A. §-a. A Cstv. 33/A§ (1) bekezdése alapján a hitelező vagy - az adós nevében - a felszámoló a felszámolási eljárás alatt keresettel kérheti a 6. § szerint illetékes bíróságtól annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése más okból megghiúsulhat. E bekezdés alkalmazásában a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó tevékenységnek minősül az is, ha a vezető elmulasztotta a környezetkárosodás megelőzésére, a környezetkárosítás abbahagyására, illetve a kármentesítésre vonatkozó, jogszabályban meghatározott kötelezettségeket, és ennek következtében a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése megghiúsulhat.⁷⁰ Ha többen közösen okoztak kárt, felelőségük egyetemleges. A § (2) bekezdése szerint a gazdálkodó szervezet vezetőjének minősül az a személy is, aki a gazdálkodó szervezet döntéseinek meghozatalára ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt.⁷¹ A § (3) bekezdése kimondja, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte az

⁶⁷ BÁNKI-HORVÁTH Mária / BODOR Mária Zsuzsanna im.Ctv.118/B.§

⁶⁸ JUHÁSZ: im. 603-607.o.

⁶⁹ JUHÁSZ: im. 603-607.o.

⁷⁰ 1991. évi XLIX törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról

⁷¹ 1991. évi XLIX törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról

az időpont, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták vagy az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható gondosság mellett látniuk kellett, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket.⁷²

A megállapítási keresetben szükséges tisztázni, hogy az adós volt vezetője a jogi személy fizetésképtelenségét fenyegető helyzetének bekövetkezését követően figyelembe vette a hitelezők összességének érdekeit, azaz azt, hogy az adós elleni hitelezői követelések fedezete ne csökkenjen. Amennyiben nem, úgy ez akkor kap jelentőséget, amennyiben ennek eredményeképpen az adós jogi személy vagyona csökkent, vagy más olyan körülményt idézett elő, hogy a hitelezők követelése teljes mértékben kifizetetlen marad.⁷³ A Cstv. 33/A. § szabályozásbeli következetlensége, hogy a vezető tisztségviselő nincs felhatalmazva arra, hogy kezdeményezze a saját nevében a felszámolási eljárást, ezzel egyidejűleg a felelősségét megalapozza, amennyiben nem a hitelezők érdekében járt el, kizárólag azt teheti, hogy összehívja a legfőbb szervet és tájékoztatja a helyzetről, felhívja, hogy pótbefizetésekkel erősítse meg az adós helyzetét, kezdeményezi a fizetésképtelenségi eljárást, azonban a hitelezői veszteségeket növelő intézkedéseket nem szabad tennie.⁷⁴ A jogalkotó nem adott egyértelmű lehetőséget arra, hogy a felszámolási vagyon növelésével szabályozott eljárásrendben történjen a vezető tisztségviselő által fizetett kártérítés szétosztása a hitelezők között, ezzel emelkedett volna a hitelezők kielégítése a felszámolás során, azonban a jelenlegi szabályozás szerint a felszámolás során lefolytatott megállapítási perben szükséges meghatározni azokat a kereteket, amelyek között a hitelezők, akik nem jutottak hozzá a követelésükhöz utólag egyenként felléphetnek marasztalási perben a vezető tisztségviselővel szemben.⁷⁵

A Cstv. 63. § (2) bekezdése konszernjogi felelősségi eljárási szabályt tartalmaz a Ptk. 3: 324. § (3) bekezdése tekintetében. A státusztörvénynek tekintendő Ptk. ugyanis nem tartalmaz eljárási rendelkezéseket arra vonatkozóan, hogy mikor kell benyújtani a keresetlevelet, a Cstv. eljárási rendelkezéseit kell e perekben figyelembe venni, a felszámolási eljárás során, vagy annak

⁷² 1991. évi XLIX törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról

⁷³ JUHÁSZ: im. 603-607.o.

⁷⁴ CSÓKE Andrea: *Nagykommentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényhez* 2023. évi Jogtár-formátumú kiadás Budapest, 2024 Wolters Kluwer Hungary Kft

⁷⁵ CSÓKE Andrea: *im. Cstv.33/A§*

befejezéséről a cégközlönyben megjelent hirdetménytől számított 90 napos határidőn belül szükséges benyújtani a keresetlevelet.⁷⁶ Amennyiben a felszámolás alá került ellenőrzött társaság vagyona a hitelezői igények kielégítésére nem nyújt fedezetet, a hitelező keresetére a bíróság az uralkodó társaság által az ellenőrzött társaság tekintetében folytatott tartósan hátrányos üzletpolitika miatt megállapíthatja az uralkodó tag korlátlan és teljes felelősségét az ellenőrzött társaság tartozásaiért. Az uralkodó tag konszernjogi felelőssége kizárólag azokért a tartozásokért állapítható meg, amelyek az uralkodó tag tartósan hátrányos üzletpolitikája miatt keletkeztek egy adott időszakban az általa ellenőrzött társaságban, a más által folytatott tartósan hátrányos üzletpolitikából eredő következményekért nem felel.⁷⁷

A Cstv. 63/A§ azon felszámolási eljárásban előforduló esetet szabályozza, amennyiben a társaság volt tulajdonosa rosszhiszemű tulajdonátruházásokat valósított meg és a társaságnak a felszámolási eljárásban a jóváhagyott közbenső mérleg után a jegyzett tőke 50 százalékát meghaladó tartozása van. Ezen esetben a hitelező keresetére a felszámolási eljárást lefolytató törvényszék megállapítja, hogy a felszámolási eljárás megindítását megelőző három évben a részesedését átruházó többségi befolyással rendelkező tag korlátlanul felel az adós ki nem elégített kötelezettségeiért, kivéve ha bizonyítja hogy az átruházás időpontjában az adós még fizetőképes volt és a fenyegető fizetéseképtelenség vagy a fizetéseképtelenség csak ezt követően következett be vagy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt vagy nem volt fizetőképes, de jóhiszeműen a hitelezők érdekeinek figyelembevételével járt el.⁷⁸

⁷⁶ CsÓKE Andrea *im.* Cstv. 63.§ (2)

⁷⁷ CsÓKE Andrea: *im.* Cstv. 63/A.§

⁷⁸ CsÓKE Andrea: *im.* Cstv. 63/A.§

7. A szabályozás értékelése, konklúziók

A Ptk. kodifikációja során kiemelésre kerültek azok a tényállások, amikor a fizetésre kötelezett részére a törvény olyan tartozás megfizetését írja elő, amelynek keletkezésére nem az ő elmarasztalható, felróható magatartása vezetett, hanem eredetileg más volt a követelés kötelezettje, azonban társasági jogi helytállási kötelezettség terheli azokért.⁷⁹

Az új szabályozás kritikájaként fogalmazható meg, hogy a jogalkotó a felelősségátviteli tényállások számát növelte, a személyi hatályt kiterjesztette és ezzel a hitelező védelmet kísérelte meg fokozni. Azonban kizárólag a tag kártérítési felelősségét megalapozó, a Ptk 3:2.§ (2) bekezdése szerinti felelősség átviteli tényállásának van létjogosultsága, amely azonban nem teljesen szabályozott, általánosított és a többi helytállási kötelezettséget megállapító tényállás között normakollízió áll fenn.⁸⁰ Szabályozásbeli következetlenség, hogy a Ctv. alapján az adós társaság törlését követően perelhet a hitelező, mindeközben a Cstv. 63/A§ szerint a pert már a felszámolási eljárás során is megindíthatja. Az adós meghatározott mértékű tartozásának fennállását a Ctv. a 118/A§ (3) bekezdésben nem követeli meg, azonban a Cstv 63/A§ megköveteli ezen feltételt.⁸¹

Problémaként jelentkezik, hogy a szabályozás túl általános, hiányos, nem nevezi meg a konkrét magatartásokat, a szabályozás ezen irányba kezdett tolni az elkülönült jogalanyiség áttörését (veil piercing) eredményező felelősségi klauzulák beépítését tekintve.⁸²

⁷⁹ MISKOLCZI BODNÁR: im.111.o.

⁸⁰ TÖRÖK Tamás: *Felelősség a társasági jogban*, Budapest, 2015, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 326. o.

⁸¹ ⁸¹ MOHAI Máté: im. 24. o.

⁸² AUER Ádám: *Felelősségátörés és felelősségátvitel, különös tekintettel a köztulajdonban lévő gazdasági társaságokra, A fizetési képtelenség aktuális problémái nemzetközi kitekintéssel szerk.: Barta Judit, Budapest- Miskolc 2018 Patrocínium Kiadó , 211. o.*

8. Felelősségtörési doktrína az Amerikai Egyesült Államokban

8.1. A korlátolt felelősség jogintézménye az Amerikai Egyesült Államokban

Ahhoz, hogy az áttörést elemezzük, először fontos annak elemzése, mely jogintézményt (korlátolt felelősség) érinti. Az igazságszolgáltatás történetének legkorábbi időszakától a jogászok és bírók mindig felhívják azt a doktrínát, hogy a társaság egy immateriális jogi személy test és lélek nélkül elkülönül a tagok személyiségétől, akik alkotják. Ez a társaság és a tagok személyisége elválasztásának elve, amely szorosan összefügg a felelősség elválasztásával, a korlátolt felelősséggel.⁸³

A jogi személyiség és a korlátolt felelősség jogintézményei manapság az amerikai jogi kultúra szerves részét képezik, azonban az Egyesült Államok korai társaságai gyakran nem élveztek korlátolt felelősséget, az igazi tagi korlátolt felelősség az ezerkilencszázas évektől kezdődött. Ekkortájt Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága kijelentette, hogy a korlátolt felelősség szabály és nem kivétel, és e vélelem alapján hatalmas társaságok kezdheti meg tevékenységüket és egyúttal ezek befektetései biztonságban lehetnek.⁸⁴

A társaság struktúrája biztosítja a cég és a hitelezői közötti kapcsolatban azt, hogy a hitelezők csak a cég vagyonát követelhetik és nincs követelésük a cég tagjai magánvagyonára. A „korlátozott felelősség” szabály történelmileg nem mindig kapcsolódott a társasági formához, az asszociációjuk azonban idővel univerzálissá vált. Ez az evolúció erősen jelzi a korlátolt felelősség, mint szerződéskötési és finanszírozási eszköz értékét. A jogi személyiség a cég vagyonát, míg a korlátolt felelősség a tag magánvagyonát védi. A felelősség korlátozását a társasági forma elsődleges előnyének tekintik és védelmet jelent a tagok részére.⁸⁵ A korlátolt felelősség elősegíti a befektetések sokszínűségét, a szabadpiac fejlődését a kockázatok hatékonyabb elosztását szolgálja a hitelezők és a tagok között.⁸⁶ A korlátozott felelősség legtöbb előnye ebből az előnyből fakad. A két funkció, a cégirányítás és a cégbe való tőkebefektetés elkülöníthető a korlátozott felelősséggel, mivel a

⁸³ Arthur W. MACHEN, Jr.: *Corporate Personality*, *Harvard Law Review*, Vol. 24, No. 4 (Feb., 1911), pp. 253-267

⁸⁴ William J RANDES: *Domination of a subsidiary by a parent*, *Indiana Law Review*, Vol. 32. 421 2017 szeptember 9.p.423

⁸⁵ John ARMOUR-Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-Mariana PARGLENDER-Gerard HERTIG-Luca ENRIQUES-Paul DAVIS-Klaus HOPT-Hideki KANDA-Wolf-Georg RINGE-Edward ROCK: *The Anatomy of The Corporate Law, a comparative and functional approach* Third Edition, Oxford University Press 2017 8-9-o.

⁸⁶ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.105

befektetők tudják, hogy a veszteségük nem haladja meg az általuk befizetett összeget, szívesebben fektetnek be egy olyan vállalkozásba, amelyben nem lesz napi vezetői szerepük és ez lehetővé teszi nagyobb vállalkozások alapítását.⁸⁷

A korlátolt felelősség az ellenőrzési költségeket is megtakarítja. A hitelezőknek csak a cég vagyonát kell figyelniük, mivel a tagok vagyona egyébként is elérhetetlen. A korlátozott felelősség növelheti a középosztálybeli befektetők kockázatos vállalkozásokba való befektetési hajlandóságát is.⁸⁸

A korlátozott felelősség eltérő szerepet játszik a nagyobb társaságok esetén, mint egyetemleges tekintetben a köztulajdonú társaságok felelősségének elkülönülésekor. Mindegyik társaság kockázatalosztáshoz használhatja a társasági formát, a korlátozott felelősségnek kiegészítő szerepe van a nagyobb társaságok tulajdonátruházásának megkönnyítéséhez és a megnövekvő készletek és különböző javak szervezett biztonságos piacának lehetővé tételéhez.⁸⁹

A társasági jog alapvető elve, hogy a tagok nem felelősek a társaság kötelezettségeiért, azon a tőkén felül, amelyet szolgáltatnak a részesedésükért. Ennek az elvnek a következménye, hogy a társaság a tulajdonosoktól, igazgatóktól és alkalmazottaktól elhatárolt entitás. E korlátolt felelősség megengedi a kockázatallokációt a felek részéről a társaság irányába, amely hatékonyabb kockázatviselő bizonyos körülmények között. Az a lehetőség, hogy egy befektető összes nem üzleti vagyonát elérjék a hitelezők, megnöveli annak a kockázatát, hogy a befektetők kevésbé lesznek hajlandók az adott üzletbe való beinvestálásra, még abban az esetben is, amennyiben annak a lehetősége kicsi és a beruházás nettó jelenértéke pozitív. A korlátozott felelősség bátorítja a beruházásokat. A hitelezők a korlátolt felelősségű társaságban nagyobb kockázatot viselnek, mint egy azonos finanszírozású nem korlátolt felelősségű társaság hitelezői, a befektetők nem vállalkozáshoz tartozó vagyona is követelhető.⁹⁰ A korlátozott felelősség az üzleti tevékenység költségeinek egy részét a társaságról a

⁸⁷ Jonathan MACEY-Joshua MITTS: *Finding order in the morass three real justifications for piercing the corporate veil*, Cornell Law Review, issue 1 November 2014 Article 2, volume 100
<https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=4647&context=clr> p.105.

⁸⁸ Mark I. WEINSTEIN: Limited Liability in California 1928-31: It's the Lawyers *American Law and Economics Review*, Volume 7, Issue 2, Published: 01 October 2005 Fall 2005, Pages 439-483,

⁸⁹ Robert B. THOMPSON: Piercing the corporate veil: an empirical study, Cornell Law Review, issue 5 July 1991 Volume 76 Article 2 p 1047-1048.

⁹⁰ Robert B. THOMPSON: op. cit. p.1039.

társadalom más részeire helyezi át, ösztönzi a nyilvános piacok fejlődését, és lehetővé teszi a tőkebefektetéseket, piaci sokszínűséget eredményez. A korlátozott felelősség hiányában az a kockázat, amellyel minden befektető szembesülne egy társaságba való befektetés során részben más befektetők hasznára válna.

A közgazdasági jogirodalom vizsgálja annak a kérdését, hogy milyen költségekkel jár a társaságok kilépése a piacról vagy a piacon való vegetálásuk ahelyett, hogy szembenéznének a felelősséggel. A kilépés a kockázatok kiszervezésén keresztül hatékonyságcsökkenést okozhat, ezt korábban Hansmann és Kraakmann (1991) ⁹¹felismerték. Érvelésük szerint a korlátolt felelősség nem teremt hatékony ösztönzőket mivel a tagnak lehetőséget nyújt a felszámolására és vagyonának a károkozási felelősség beállta előtti átruházására, szétosztására. Mivel a társasági tevékenység gyakran hosszú távú veszélyeket rejt magában, amely csak évek után válik láthatóvá, a társaságok gyakran hosszasan számolják fel magukat, mielőtt perelhetőek lennének a károsultak által. Az állami jog általában a tagok felelősségre vonását megteremti a társaság kötelezettségeiért, beleértve a károkozásért való felelősséget egy meghatározott időtartamra, általában három -öt évre a társaság felszámolása után. De sok veszély rejtve marad, ezen időpontot követően is. A társaságoknak az a képessége, hogy felszámolják magukat és elmeneküljenek a felelősség elől, felveti azt a kérdést, hogy a társaságoknak mennyiben érdekük a felelősségvállalás és a piacon maradás. A felszámolás költségekkel jár, a társaságot nem lehet egyszerűen eladni, mivel önmagában a tulajdonosátruházás felelősséget von maga után, a felelősség hatékony elkerülése a vagyon részleges felszámolását igényli.⁹²

8.2. „Piercing the corporate veil” doktrína

A terminológiát, „piercing the corporate veil” először Wormser professzor használta 1912-ben. A korlátozott felelősség elve azonban korábban is jelen volt, Massachusetts 1809 és 1830 különböző törvényt hozott a társaság tagjai felelősségének a szabályozására és ebben az időben a korlátolt

⁹¹ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit. : 5-9.

⁹² James BOYD-Daniel E. INGBERMAN: *Fly by Night or Face the Music? Premature Dissolution and the Desirability of Extended Liability* , Published: 01 March 2003, *American Law and Economics Review*, Volume 5, Issue 1, 1 March 2003, p.191.,

felelősség széles körben ismertté vált az Amerikai Egyesült Államokban.⁹³

Az amerikai jogrendszerben a társasági lepel átszúrása, úgynevezett „piercing the corporate veil” jelenség jogintézmény lényege szerint a bíróságok áttörik a korlátolt felelősséget és a társaság tulajdonosait illetve vezetőit személyesen felelőssé teszik a társaság cselekményért vagy tartozásaiért.

Az Amerikai Egyesült Államokban az úgynevezett vállalati fátyol átszúrására („piercing the corporate veil”) sok különböző tényállás alapján sor kerülhet, e doktrínát sok esetben félreértés és zűrzavar öleli körül, a bíróságok vonakodva és óvatosan használják e méltányos jogkörüket. A bírósági ítéletek indokolása e körben sok esetben pontatlan, homályos, amely megzavarhatja a piaci szereplőket és jogbizonytalanságot eredményezhet.⁹⁴ A fátyol átszúrására sor kerülhet például abban az esetben, amennyiben a gazdasági társaság tőkehiányos, a gazdasági társaság formáit nem tartják be és további törvénytelen ségek esetén is. Akad olyan álláspont, hogy annak ellenére, hogy a bíróságok indokolása sokszor érthetetlen és inkoherens a fátyol átszúrása tekintetében, a bírák sok esetben nem kifejezett módon fogalmazzák meg a jogelveket, amelynek mentén a felelősség áttörésére sor kerül, hanem intuitív módon.⁹⁵ E káoszból mégis egy racionális felsorolás levezethető az áttörésre.

Egyes jogirodalmi álláspontok szerint a felelősség áttörésének három jól körülhatárolható esete létezik. Ezen álláspont szerint az első esetben amiatt történik a felelősségáttörés, mert a bíróságok célja a vállalati szereplők magatartását összhangba hozni egy bizonyos törvényi rendszerrel ez lehet a társadalombiztosítás, a szociális ellátás rendszere.⁹⁶ E jogpolitikai célok között szerepelhet a munkajogi szabályozás, a környezetvédelem, a termékfelelősségi szabályok. A szigorú termékfelelősség elve alapján a felelősség kiterjed az elosztási folyamatra is akként, hogy a kiskereskedők felelősek lehetnek azokért a termékekért, melyeket eladnak de nem végeztek rajta változtatásokat. A kiterjesztett felelősség a környezetvédelmi felelősséghez is kapcsolódik, az

⁹³ Carsten ALTING: *Piercing the Corporate Veil in American and German Law - Liability of Individuals and Entities: A Comparative View* Tulsa Journal of Comparative and International Law 3/1,1995Volume 2 Issue 2 Article 4 p.192.

⁹⁴ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.101.

⁹⁵ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.101.

⁹⁶ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.101.

eszközértékesítéshez felelősség társul, amennyiben az eszközök környezetvédelmi károkhoz vezetnek. A helyettes felelősség elve alapján a munkáltatók felelősséggel tartoznak a munkavállalóknak a munkaviszony során elkövetett jogsértéseiért tágabb értelemben, pl. e jogelv felelősséget ró a munkáltatókra abban az esetben, amennyiben a felügyelő alkalmazottak mint munkavállalók szexuális zaklatást követnek el.⁹⁷

Másodsorban a bíróságok akkor is alkalmazzák jóvátételként e jogelvet, amikor az adott magatartás nem felelne meg a csalás bűncselekmény szigorú törvényi feltételeinek. Ezen esetkörbe tartozik, amikor a bíróság meggyőződik arról, hogy a tőkebefektető szavakkal vagy tettekkel arra készítette a másik szerződő felet, hogy megkösse a szerződést abban a hiszemben, hogy a kötelezettség személyes és nem a társaság tartozása, így a bíróság ezen esetben alkalmazza a felelősség-áttörési doktrínát ahhoz, hogy megállapítsa az egyéni részvényes felelősségét.⁹⁸ A harmadik csoportot a csődeljárás alapelvei körében határozhatjuk meg, így különösen amennyiben a gazdasági társaság fedezetelvonó ügyleteket kedvezményes csalárd átruházásokat teljesít.

Nincs konzekvencia, egyértelműség a doktrína alkalmazásakor, az ítéletek sokszor hiányosak is a tekintetben, adott esetben mi vezetett a társasági lepel lehullására. Ahhoz, hogy adott tényállás alapján meg lehessen jósolni azt, hogy az a bíróság előtt a felelősség áttöréséhez vezet vagy sem, a jogirodalom empirikus vizsgálatokat végez tekintettel a többdimenziós tesztekre, és a néha nem konzekvens indokolásokra is. E kutatások alapján derül arra fény, melyek a leggyakoribb esetek.

Egy ilyen vizsgálat körében megállapították, közel háromezer esetben, hogy a csalás a legjobb indikátor továbbá a kártérítési keresetknél gyakoribb a doktrína alkalmazása mint a szerződéses követelések esetében.⁹⁹ A jogpolitikai célok mellett fontos tényező jut azon tényeknek, amelyek megléte esetén sor kerülhet a felelősség áttörésére. Ilyenek lehetnek többek között: a jelentős alultőkésítettség (a követelmények erre vonatkozóan az iparágtól, a helytől és a konkrét társasági körülményektől függően változnak) , az adott gazdasági társaság formalitásainak a mellőzése a tevékenység és az okiratok tekintetében a társaság és a tag tevékenységeinek vagy vagyonának

⁹⁷ BOYD- INGBERMAN: *op. cit.* 195.-197.

⁹⁸ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.101.

⁹⁹ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.112.

keveredése; a magánszemély a társaság vagyontát sajátjaként kezeli; az osztalékfizetés elmulasztása; a gazdasági társaság forrásainak az elszívása a meghatározott tagok által, többek között osztalékfizetésen keresztül; ténylegesen nem tevékenykedő vezető tisztségviselők, cégvezetők; a társasági nyilvántartások hiánya vagy pontatlansága; átfedések a társasági nyilvántartások, funkciók vagy személyzet tekintetében; a társasággal a többségben levő tagok személyes ügyintézését leplezik, amennyiben a társaság a kapcsolódó társaság alter egoja; a társaság felhasználása csalás, igazságtalanság vagy törvénytelen ségek előmozdítására; egyéni kötelezettségek társaság általi megfizetése.¹⁰⁰ A felelősségáttörés legjelentősebb számarányban a közeli vállalatoknál jelenik meg, vagy vállalatcsoportoknál, nem található meg az állami fenntartású társaságoknál. Amennyiben a felelősségáttörésre sor kerül, a bíróság indokolása körülményektől függően változó és a döntések a különböző korlátolt felelősséget szabályozó állami szabályozás hatásaira reagálnak, azt tükrözik. Az anyagi jogi különbözőségekkel összefüggésben elmondható, hogy leginkább az alku- vagy a szerződéses ügyletekre jellemzőek és kevésbé a szerződésen kívüli károkozásokra vagy a törvényi szabályozással összefüggő esetekre.¹⁰¹

A bíróságok az elemzések szerint szerződéses jogviszony esetén gyakrabban alkalmazták a felelősségáttörési doktrínát, mint a szerződésen kívüli károkozás esetén. A doktrína alkalmazása nem kizárólag a szerződéses jogviszonyon vagy szerződésen kívüli károkozáson alapuló szokásjogi esetekben (common law) merül fel, hanem törvénytisértések, jogszabálysértések is alapjául szolgálhatnak.¹⁰² Jogszabálysértésen alapuló felelősségáttörési esetben a bíróságok negyven százalékos arányban hagyták figyelmen kívül a társaság felelősségének szétválása elvét, ugyanakkor nagy eltérések lehetnek a különböző ¹⁰³jogszabályokkal kapcsolatosan pl. az adójog vonatkozásában a bíróságok kizárólag harmincegy százalékos arányban használták a jogelvet. A szövetségi adóbevétel mint a legtöbb szövetségi és állami adó feltételezi, hogy a társaság egy különálló adózási egység a tagjaitól, megteremtve ezzel a lehetőséget a társaságból származó bevétel kettős adóztatására.¹⁰⁴ Az

¹⁰⁰ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.106.

¹⁰¹ Robert B. THOMPSON: Piercing the corporate veil: an empirical study, Cornell Law Review, issue 5 July 1991 Volume 76 Article 2 p.1039.

<https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=3501&context=clr>

¹⁰² THOMPSON: *op. cit.* p. 1064.

¹⁰³ THOMPSON: *op.cit.*p. 1064.

¹⁰⁴ THOMPSON: *op.cit.*p. 1058.

a tény, hogy a szerződéses jogviszonyoknál gyakrabban alkalmazzák a doktrínát, összefüggésben áll azzal, hogy a károkért való felelősség beállta kontraproduktív lehet amennyiben ahelyett, hogy nagyobb elővigyázatosságra ösztönözné a gazdasági társaságokat inkább rábírja őket az idő előtti felszámolódásra. E probléma nem kizárólag a felelősségvállalás esetén merült fel a kárért közvetlenül felelős társaságok tekintetében, hanem abban az esetben is, amennyiben az üzleti partnerek vonatkozásában áll be a felelősség. A felelősség üzleti partnerekre történő kiterjesztése gyakran éppen azokban az esetekben fordul elő, amikor a fő károkozó már nem kötelezettségei teljesítése érdekében tevékenykedik, amikor a cég idő előtt felszámolódik¹⁰⁵

A bíróságok egészen addig érintetlenül hagyják a társaság fátylát amíg nincs annak átszúrására fentebb említett érvényes jogpolitikai cél.¹⁰⁶

Létezhet olyan eset, hogy nincs logikai kapcsolat a felelősség áttörésének az indoka és a konkrét gazdasági vagy közpolitikai cél között azonban ezen esetek alapja is jogpolitikai cél elérése, ilyenek lehetnek például a formalitások be nem tartása az értekezletek megtartásakor, a jegyzőkönyvezéskor .miatti felelősségre vonás.¹⁰⁷ Hasonló eset, amikor lehetetlen meghatározni azt, hogy hol ér véget a gazdasági társaság vagyona és hol kezdődik a tagok vagyona és tevékenysége szükséges a jogpolitikai célok eléréséhez a felelősségtörés, ez az úgynevezett alter ego doktrína.¹⁰⁸

Thompson részletes kutatása fényt derített arra, hogy melyek voltak a sikeres felelősségtöréshez leginkább kapcsolódó tényezők: E szerint leggyakoribb százalékos arányban a doktrína alkalmazására vezetett a "közreműködés "(97,33%), "alter ego" (95,58%) és "szinleltség" (89,74%). Szintén az egyik legsikeresebb kategóriát alkották az álképvisellel kapcsolatos ügyek, 169 esetben, és 159 alkalommal (94%) vezetett felelősségtörésre. Amennyiben a bíróság összefonódást vagy a lényegi elválasztódás hiányát állapította meg, áttörte a társasági leplet az esetek több mint 85 százalékában. Ritkábban vezetett felelősségtörésre az alultőkésítettség (73%) és a társasági előírások be nem tartása (67%) még lejjebb kerültek a sikerességi ranglistán a bíróság hivatkozásai a többségi befolyásra

¹⁰⁵ BOYD- INGBERMAN: *op. cit.* 189-190.

¹⁰⁶ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.109.

¹⁰⁷ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.109.

¹⁰⁸ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.110.

és ellenőrzésre (57%), továbbá az átfedések különböző változatai a társaság és a tagja között (57%) Ezen a csoporton belül a bíróság különböző fontosságot tulajdonított az átfedésnek, ahol az üzleti tevékenységre hivatkoztak, ott a bíróság 81%-os arányban törte át a felelősséget, a közös munkáltatók esetében 69%-os, míg a közös menedzsment tekintetben 65%-os arányban. Egyéb közös tevékenységek kevésbé vezettek felelőségáttörésre, a bíróságok csak 59%-os arányban használták a jogelvet, amikor a közös hivatalokra hivatkoztak, és kizárólag az esetek felében a közös alkalmazottak esetén. Ennél is kevesebb jelentőséget tulajdonítottak a közös igazgatóknak, ebben az esetben csak 43%-os aránnyal használták a doktrínát, míg a közös tulajdonosok esetében 49%-os arányban.¹⁰⁹ Ezek az esetek azt sugallják, hogy a bíróságok túlnyúltak a formális vizsgálatán a tagoknak, az igazgatóknak, és az alkalmazottaknak ahhoz, hogy további kapcsolódásokat lássanak a társaság és tagjai között.¹¹⁰ A lepelátszúrás doktrínája az egymáshoz közeli kötődésű társaságoknál a leggyakoribb,¹¹¹ közeli társaságokra és a társasági csoportokra (anyavállalat, leányvállalata, testvértársaságok) korlátozódik. A felelőségáttörés nem fordult elő köztulajdonú vállalatokban.¹¹²

Függetlenül attól, hogy az empirikus vizsgálatok alapján érzékelhető azon esetek köre, amelyekben a leggyakoribb a felelőségáttörés, az ahhoz vezető út különböző államonként.

Az Egyesült Államok jogában államonként különböző tesztek léteznek az alkalmazásához, általánosságban elmondható, hogy a fentebb felsorolt jogpolitikai célok elérése érdekében kerül sor a vállalat leplének átszúrására, valamint a kigyűjtött tényállások körében. A jogirodalom szerint a különböző tesztek gyakran azonban nem konzekvensek, például egyes esetekben kizárólag az osztalékfizetés elmulasztása a vállalati fátyol átszúrásának az indoka, más esetben azonban magát az osztalékfizetést tekintik annak. Fontos emiatt a fentebb említett célok azonosítása a doktrína alkalmazásakor.¹¹³

¹⁰⁹ THOMPSON: *op. cit.* 1064

¹¹⁰ THOMPSON: *op. cit.* 1064

¹¹¹ *Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil*
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹¹² THOMPSON: *op.cit.*1047.

¹¹³ MACEY-MITTS: *op.cit.* p.106.

A felelősségáttörés alapjai elválaszthatatlanok ugyanakkor bizonyos gazdasági mozgatórugóktól is. Megemlíthető e körben a jobb kockázatviselő tesztje, mint közgazdasági fogalom. A felelősségáttörési doktrínának a korlátozott felelősséggel való viszonya az Amerikai Egyesült Államokban összefonódik a kockázatviseléssel, a kockázatelosztás, a jobb kockázatviselő modelljével. A potenciális felelősségnek a tagokról a hitelezőkre való eltolódása a társadalom számára nyereséget jelentene, mivel a hitelezők hatékonyabban viselnek bizonyos kockázatokat, azonban abban az esetben is, amennyiben a hitelezők jobb kockázatviselők a korlátozott felelősség más kiszolgáltató helyzetben is áthárítja a kockázatokat a felperesekre akiknek nem volt más választásuk a társasággal kapcsolatban (pl. károkozás áldozatai vagy tájékozatlan hitelezők, ezért szükséges őket megvédeni a lepelátszúrás doktrínájának alkalmazásával.¹¹⁴

A *United States v. Bestfoods* (pp. 1884-85) jogeset élénk példát kínál az anya és a leánytársaság felelősségáttörés-konfliktushoz. Ebben a jogesetben a bíróság úgy ítélte meg a common law alapján, hogy az anyatársaság nem volt üzemeltető és nem volt felelős. Az indoklás világossá teszi, meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mentén a felelősség kiterjeszhető az anyatársaságra. A kiterjesztés abban az esetben állapítható meg, ha az anyatársaság az üzemeltető és ezért közvetlenül felelős, és amennyiben tevékenyen irányította, menedzselte és intézte a leányvállalat ügyeit, ezen túlmenően a társaság közvetve felelőssé tehető, amennyiben a leányvállalat a társasági formával való visszaélésnek minősül, amelynek célja kifejezetten az anyatársaság felelősségének a megóvása.¹¹⁵ Az anya társaságok és a jogutódlással kapcsolatos felelősség tekintetében a társaságok örökölhetik a jogelődök kötelezettségeit, az, hogy az adósság öröklődik vagy sem általában attól függ, hogy a jogelőd társaság milyen mértékben folytatódik. Az anyatársaságok is felelősségre vonhatók a leányvállalatok fizetéseképtelenségével kapcsolatos ügyeiben. Egyes esetekben azonban a bíróságok nem hajlandóak áttörni a vállalat felelősségi leplét és ezáltal az anyatársaságok elkerülik a felelősségre vonást.¹¹⁶ A tagok száma és személye hat a bíróságok hajlandóságára a társaság felelősségi leplének átszúrása vonatkozásában. A közeli társaságok esetében csak nem az esetek felében került

¹¹⁴ Robert B. THOMPSON: Piercing the corporate veil: an empirical study, Cornell Law Review, issue 5 July 1991 Volume 76 Article 2 p.1041.

<https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=3501&context=clr>

¹¹⁵ BOYD- INGBERMAN: op. cit. 194.

¹¹⁶ BOYD- INGBERMAN: op. cit. 197.

sor felelősségáttörésre, amely társaságoknak kizárólag egy tagja volt. Kettő vagy három tag esetén az arány visszaesett 46%-ra, a közeli társaságoknál háromnál több tag megléte esetében az arány lecsökkent harmincöt százalékra, statisztikailag azonban jelentős a jogelv alkalmazása a közeli társaságok esetén, amelyek egy, kettő, vagy három taggal rendelkeznek.¹¹⁷ Jóllehet a bíróság által a felelősségáttöréshez használt tényezők elkerülhetetlenek az egyszemélyes társaságok esetében, ezek a társaságok továbbra is megőrzik a korlátolt felelősségüket az esetek több mint felében. Az eredménye annak is volt hatása, amennyiben a társaságon belül tevékenykedett az adott peres fél, azok az alperesek, akik a társaság tagjaiként szolgáltak kevésbé voltak sikeresek a felelősségáttörési keresetek esetén, mint azok, akik igazgatóként tisztségviselőként is tevékenykedtek. A bíróság szinte egyik esetben sem talált felelősséget azokban az esetekben, amikor az alperesek passzív tagok voltak aktívan tevékenykedő igazgatók, tisztviselők helyett. Az eredmény tekintetében különbség volt abban is, amennyiben az alperes magánszemély vagy társaság volt, mivel amennyiben a lehetséges alperesek, akik ellen a keresetet benyújtották magánszemélyek voltak, gyakrabban vezetett ez a tény önmagában felelősségáttörésre, mint amennyiben a társaságok ellen léptek volna fel.¹¹⁸ A doktrína alkalmazásakor különbség volt megfigyelhető a peres felek személye tekintetében. Az eredménybeli különbségekhez hozzájárult az alperes személye akár magánszemélyként vagy társaságként, a végeredményre a felperes magánszemélyként vagy társaságként való ténykedése nem volt kihatással. A legsikeresebb felperesek kormányzati szervek. Előfordulhat a felelősségi lepel fordított áttörése is, ez a definíció minden tagra vonatkozik, aki amiatt indít keresetet a bíróságon, hogy a társaságot és a tagjait egységes entitásként vonják felelősségre.¹¹⁹

Az Egyesült államok joga a lepelátszúrási doktrína alkalmazása tekintetében sokszínűen változó államonként. A különböző államok jogának eltérésére vonatkozó tárgyi tudás a felperesek számára nélkülözhetetlen kilátásokat teremthet, akik úgy választhatják ki az adott államot, hogy előzetesen tájékozódnak az adott tényállásra vonatkozó kereset sikerességéről. Még abban az esetben is, amennyiben az adott állam fóruma beleegyezik megszorítóbb szabályok alkalmazásába, a

¹¹⁷ THOMPSON: op. cit p. 1054-1055.

¹¹⁸ THOMPSON: op. cit p. 1056.

¹¹⁹ GAERTNER, M.J. (1988). "Reverse Piercing the Corporate Veil: Should Corporation Owners Have It Both Ways". William and Mary Law Review. 30:Retrieved 9 September 2017.p.667.

felelősségáttörési doktrína minden jogszolgáltatási fórum előtt teret nyújt a bírói diszkréciónak az alkalmazáshoz, a felperes ezzel a bírói diszkrécióval számol amikor a számára megfelelő jogalkalmazási fórumot választja.¹²⁰

Az alábbiakban bemutatom az államonként változó teszteket a korlátolt felelősség áttörésének a vizsgálatára. A tesztek több tényezősek amelyek megőrzik a bírói mérlegelést.¹²¹ A "felelősségi lepel átszűrési" esetek százalékos aránya attól függően változó, hogy melyik állam jogát alkalmazzák. A nyolc állam közül, amelyek a legtöbb felelősségáttörési esetet produkálták a százalékos arány változó, Pennsylvaniától, (31%), New Yorkig (35%) továbbá Californiáig (45%).¹²²

Bár az USA-ban a társasági jog elsősorban az állami jogon alapul, gyakorlatilag az USA összes államának joghatósága két hagyományos teszt egyikét alkalmazza a felelősségáttörésre, ezek a három tényező „instrumentalitás-doktrína” és az „alter ego”-doktrína.¹²³

Florida államban két feltételnek kell teljesülnie a doktrína alkalmazásához, egyrészt amennyiben az adott társaság az anyatársaság vagy a tagok alter egoja, vagy a tagok, vagy az anyatársaság másrészt joggal való visszaélést tanúsítottak.¹²⁴

A felelősségáttörési esetek magasabb százaléka Kaliforniában tükrözi az állam viszonylagos késését a korlátolt felelősség doktrínájának elfogadása tekintetében. 1931-ig a kaliforniai társaságok tagjai a hitelezői követelések legalább egy részéért felelős volt, minden tag felelős volt mindegyik hitelező arányos követelésrészéért, amely megfelelt a részesedése arányának a társaságban.¹²⁵

¹²⁰ THOMPSON: op. cit. 1054.

¹²¹ MACEY-MITTS: op.cit. p.111.

¹²² THOMPSON: op. cit. 1050.

¹²³ Christian HOFFMAN - Chang HAN TAN- Jianguy WANG: *Piercing the Corporate Veil: Historical, Theoretical and Comparative Perspectives*, Berkeley Business Law Journal, Volume 16 Article 4 Issue 1 160. o.

¹²⁴ Cornell Law School Legal Information Institute: *Piercing the corporate veil*
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹²⁵ THOMPSON: op. cit. 1052.

Alaszka államban a bíróságok két tesztet alkalmaznak, az elválasztó teszt szerint vagy túlzott ellenőrzést vagy vállalati kötelezettségszegést, a konjunktív teszt szerint a túlzott kontrollt és egyúttal a vállalati kötelezettségszegést is szükséges bizonyítani.¹²⁶

Delaware állam statútuma megengedi a társaságnak, hogy tanúsítványában személyes felelősségi rendelkezéseket állapítson meg, de egyébként a tagok nem felelősek személyesen a társaság hitelezőinek kifizetéséért kivétel a saját magatartásuk vezetett a felelősség megállapítására.

Delaware az ország legdominánsabb állama a társasági jog területén nagyon kevés "felelősségi lepel átszűrési" esetet produkált, ez az eredmény összhangban van azzal a ténnyel, hogy a felelősségáttörésre közeli vállalati problémaként tekintenek. Delaware állam joga hagyományosan a nagyvállalatokra összpontosít, a jogelv alkalmazásával, ebben az államban a menedzseri és a tagi funkciók elválasztottak.¹²⁷

A Delaware-i Statútum 6.22. kimondja, alapszabályként a tagok felelősségének mentesülését a társaság tevékenységéért vagy tartozásaiért ami a modern társasági jog alapja.¹²⁸

A felelősségáttörési esetek magasabb százaléka Kaliforniában tükrözi az állam viszonylagos késését a korlátolt felelősség doktrínájának elfogadása tekintetében. 1931-ig a kaliforniai társaságok tagjai a hitelezői követelések legalább egy részéért felelős volt, minden tag felelős volt mindegyik hitelező arányos követelésrészéért, amely megfelelt a részesedése arányának a társaságban.¹²⁹

Nevada Állam háromlépcsős tesztet használ a felelősségáttörés megállapítására.¹³⁰

Az első lépcső szerint a társaságot olyan személy befolyásolja és irányítja, aki az ő alter egoja. A második szerint az érdekeknek és a tulajdonnak nagymértékben elválaszthatatlannak kell lenniük. A

¹²⁶ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹²⁷ THOMPSON: op.cit. p.1052,

¹²⁸ THOMPSON: op.cit. p.1042,

¹²⁹ THOMPSON: op.cit. p.1052,

¹³⁰ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

harmadik lépcső, hogy amennyiben a különálló társaság fikciójához ragaszkodnánk úgy az csalást valósítana meg és a joggal való visszaélést ösztönözné. ¹³¹

New York, mint az Amerikai Egyesült Államok vezető kereskedelmi központja a legtöbb felelősségáttörési doktrína alkalmazásának helyszíne is egyben, a New-York-i döntéseket, mint a döntések csoportját úgy lehet jellemezni, hogy szigorúbb mint az ország többi részén. ¹³²

New York államban a Walkovsky kontra Carlton ügy szolgál alapul a felelősségáttörési doktrína alkalmazásához. ¹³³

A bíróság ezen ügyben úgy találta, hogy a felperesnek bizonyítani szükséges, hogy a tag a létrehozott társaságot ügynökként használta fel saját tevékenységéhez. A bíróság áttöri a felelősséget, ha úgy látja, hogy a társaság a tagnak az ügynöke, és a „respondeat superior” doktrína értelmében a megbízó viseli a kárfelelősséget. ¹³⁴ A doktrína amely alapján a felelősségáttörésre sor kerülhet, úgynevezett „respondeat doctrine”, amelynek értelmében a munkáltató vagy a megbízó felelős a munkavállaló vagy ügynök jogellenes tevékenységéért, ha e cselekmények a munkaviszony vagy megbízási jogviszony keretein belül történnek. A bíróság a kártérítés megítélésakor általában az egyetemleges felelősség doktrínáját alkalmazza. ¹³⁵

A felelősségáttörés alapjai Texas állam vonatkozásában az In re JNS Aviation, LLC (2007) esetben megtalálhatóak, ezen eset szerint a bíróság megállapíthatja, a felelősségáttörést bármely alábbi feltételek teljesülése esetén, továbbá, a bíróságok átfúrják a vállalati fátylat, ha a társaság tagja tényleges csalás elkövetésére szándékozik felhasználni a társaságot, és a társaság tényleges csalást követett el. Texas 1989-es statútuma áttörést jelentett a tekintetben, hogy korlátozta a tag felelősségét a társaság szerződéses kötelezettségei tekintetében, amelyek csalásból eredtek, kivéve

¹³¹ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹³² THOMPSON: op.cit. p.1052,

¹³³ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹³⁴ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹³⁵ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

ha a kötelezettség azt mutatta, hogy a tag okozta a saját tevékenységével a csalást és arra a társaságot használta fel, elsősorban a tag személyes haszna érdekében.¹³⁶

A felelősségtöréshez az alábbi három kritérium közül legalább egynek szükséges fennállnia:

A társaság az anyavállalat vagy annak valamely részvényesének vagy több részvényesének az alteregója, a társaságot a természetes személyekre vagy gazdasági társaságokra vonatkozó jogi előírások kikerülésére használják fel, a társaság létrehozásával csalást lepleznek el.¹³⁷

A bíróság a „tényleges csalás” elkövetéséhez a következő mind a négy feltétel teljesülését kötötte ki: egy fél eltitkol vagy elhallgat egy lényeges tény, amelyről tudomása van, és a fél tudja, hogy a másik fél nem ismeri e tény, és nincs egyenlő esélye sem az igazság felfedésére

továbbá a félnek a szándéka a másik fél valamely intézkedésének megtétele azáltal, hogy eltitkolja vagy elhallgatja a tényt valamint a másik fél sérelmet szenved azáltal, hogy a fél nem tárt tény ismerete nélkül járt el.¹³⁸

9. Konklúziók

Minden állam joghatóságában, így az amerikai és a magyar jogban is léteznek doktrinális eszközök a tagok felelősségre vonásához a fizetésektelen társaságok tartozásaiért, ezen eszközök használata általában a tagok ellenőrzésére, illetve a jogi személyiséggel „visszaélő” tagok kezelésére szolgálnak.¹³⁹

¹³⁶ THOMPSON: op.cit. p.1042,

¹³⁷ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹³⁸ Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil

¹³⁹ John ARMOUR-Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-Mariana PARGLENDER-Gerard HERTIG-Luca ENRIQUES-Paul DAVIS-Klaus HOPT-Hideki KANDA-Wolf-Georg RINGE-Edward ROCK: *The Anatomy of The Corporate Law, a comparativé and functional approach* Third Edition, Oxford University Press 2017 p.131

A jogalkalmazásban „a vállalati fátyol átfúrására” szélsőséges körülmények esetén kerül sor; mely esetben a társaságot irányítókat teszi a társaság adósságaiért személyesen felelőssé a bíróság. Általában azonban a bíróságok nem könnyen hagyják figyelmen kívül a társaság jogi személyiségét, a korlátolt felelősséget.¹⁴⁰

Fentebb megismertük a magyar társasági jogban tételes jogként jelenlevő felelősségáttörési eseteket, azok eljárási szabályait, a quasi felelősségátviteli tényállást, a magyar társasági jogi szabályozás ellentmondásait, és bírósági döntéseket. Ismertetésre került az USA jogrendszere a „pierce the corporate veil” doktrína tekintetében, a jogirodalomban végzett hatásvizsgálatok eredményei, az egyes államokban lejelenlevő tesztek a doktrína alkalmazásához.

Megfigyelhetően az USA jogában jelenlevő felelősségáttörés alapjául szolgáló tények, amelyek gyakoriságát empirikus vizsgálatok révén figyelték meg, egy része egyezik a magyar felelősségáttörési szabályok alapjaival is. E körbe tartoznak a szándékos károkozás, csalás, a környezetvédelem mint jogpolitikai cél, többségi befolyás, ellenőrzés, összefonódás, tartósan hátrányos üzletpolitika az ellenőrzött társaság, a minősített többséget biztosító befolyás alatt álló tekintetében.

Szembetűnően, az Amerikai Egyesült Államok joga rendkívül színes és változatos képét mutatja a „társasági lepel áttörése doktrínának”.

A törvényi rendelkezés hiányában a bírói ítélettel közvetlenül a társaság tagjára illetve vezető tisztségviselőjére átvivő, a társasági jogtól független, általános deliktuális felelősségi generálklauzulán alapuló quasi felelősségátviteli tényállás, amelynek alapja a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről” szól hasonlóságokat hordoz az amerikai jogban jelenlevő felelősségáttörési doktrínával. Mindkettő esetében megállapítható, hogy a társaság korlátolt felelőssége áttörése egy bírói ítéleten és nem konkrét törvényi rendelkezésen alapul.

¹⁴⁰ Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-et al. op.cit. : p.132.

A fentebb ismertetett jogirodalom alátámasztja azt, hogy kizárólag hatástanulmányok, empirikus vizsgálatok révén lehet megközelítő képet kapni arról, hogy adott tényállás tekintetében vajon a bíróság alkalmazza a doktrínát a döntésében, amely közel sem egyértelmű, a bírósági döntések sokszor inkohereensek, intuitívak.

Az alkalmazás kétségessége, bizonytalansága alátámasztásra szolgál érvként arra, hogy konkrét törvényi rendelkezés hiányában a bíró alkotta felelősségtörés jogbizonytalansághoz vezethet egy olyan magyar jogrendszerben, amelyben nem működik az amerikai precedensrendszer, hanem korlátozott precedensrendszer érvényesül, ezzel a bírói gyakorlatra aránytalan felelősséget hárítva. Önmagában az, hogy a Ptk.3: 2.§ nem határozza meg felsorolásszerűen a konkrét visszaélészerű tagi magatartásokat, még nem eredményez jogbizonytalanságot. A korábbi, a Gt.50.§-hoz kapcsolódó joggyakorlat, a Szegedi Ítéltábla kollégiumi véleményében kifejtettek továbbra is alkalmazhatóak.

Felhasznált irodalom

Kommentárok

- GÁSPÁR Mónika: Polgári Jog Kommentár a gyakorlat számára, Budapest, 2024 HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. szerk. Wellmann György
- *Új Jogtár @Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*
Budapest, 2024
© Wolters Kluwer Hungary Kft Szerkesztette: Vékás Lajos / Gárdos Péter, CSEHI Zoltán / FALUDI Gábor / GÁRDOS István / GÁRDOS Péter / GRAFL Fülöp Gyöngyi / KEMENES István / KISFALUDI András / LÁBADY Tamás / LENKOVICS Barnabás / MENYHÁRD Attila / OROSZ Árpád / PARLAGI Mátyás / SZEIBERT Orsolya / SZÉKELY László / TÓKEY Balázs / VÉKÁS Lajos
- BÁNKI-HORVÁTH Mária / BODOR Mária Zsuzsanna / GÁL Judit / KODAY Zsuzsanna / RÓZSA Éva / VEZEKÉNYI Ursula *Új Jogtár Nagykommentár@ Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényhez* Budapest, 2024
Wolters Kluwer Hungary Kft
- CSŐKE Andrea: *Új Jogtár Kommentár@ Nagykommentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényhez* 2023. évi Jogtár-formátumú kiadás Budapest, 2024 Wolters Kluwer Hungary Kft.

Bírósági döntések, kollégiumi vélemények

- BDT.2004.959.
- BDT.2022.4535.
- EBD 2014.G3.
- EBH.2011.2417.

- EBD.2014.11.G3.
- A Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről”

Törvények

- 2006. évi V. törvény A Cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
- 1991. évi XLIX törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyv

Folyóiratcikkek, tanulmányok, monográfiák

- Carsten ALTING: *Piercing the Corporate Veil in American and German Law - Liability of Individuals and Entities: A Comparative View* Tulsa Journal of Comparative and International Law Volume 2 Issue 2 Article 4 p.192.
- John ARMOUR-Henry HANSMANN-Reiner KRAAKMAN-Mariana PARGLENDER-Gerard HERTIG-Luca ENRIQUES-Paul DAVIS-Klaus HOPT-Hideki KANDA-Wolf-Georg RINGE-Edward ROCK: *The Anatomy of The Corporate Law, a comparative and functional approach* Third Edition, Oxford University Press 2017
- AUER Ádám: *Felelősségáttörés és felelősségátvitel, különös tekintettel a köztulajdonban lévő gazdasági társaságokra, A fizetéseképtelenség aktuális problémái nemzetközi kitekintéssel* szerk.: Barta Judit, Budapest- Miskolc 2018 Patrocínium Kiadó
- AUER Ádám: A Kft-jog diszpozitív szabályozásának árnyalatai, *Jogtudományi Közlöny*, 2022 / 12. szám 511.o.
- James BOYD-Daniel E. INGBERMAN: *Fly by Night or Face the Music? Premature Dissolution and the Desirability of Extended Liability* , Published: 01 March 2003, *American Law and Economics Review*, Volume 5, Issue 1, 1 March 2003, p.191.,
- FUGLINSZKY Ádám: *Kártérítési jog*, Budapest, 2015, HVG Orac Lap-és Könyvkiadó Kft.

- GAERTNER, M.J. (1988). "Reverse Piercing the Corporate Veil: Should Corporation Owners Have It Both Ways". William and Mary Law Review. 30:Retrieved 9 September 2017.
- Christian HOFFMAN - Chang HAN TAN- Jiangyu WANG: *Piercing the Corporate Veil: Historical, Theoretical and Comparative Perspectives*, Berkeley Business Law Journal, Volume 16 Article 4 Issue 1
- JUHÁSZ László: A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve I-II. Budapest, 2019, 7. hatályosított kiadás, Hvg Orac Lap- és Könyvkiadó Kft.
- Arthur W. MACHEN, Jr.: *Corporate Personality*, Harvard Law Review, Vol. 24, No. 4 (Feb., 1911),
- Jonathan MACEY-Joshua MITTS: *Finding order in the morass three real justifications for piercing the corporate veil*, Cornell Law Review, issue 1 November 2014 Article 2, volume 100 <https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=4647&context=clr>
- MISKOLCZI BODNÁR Péter: Felelősség és helytállás, Glossa Iuridica, 2017/1-2..
- MOHAI Máté: *Tagi felelősségátvitel a társaságok jogában*, in Gazdaság és Jog XXX. évfolyam, 2022 május június
- NOCHTA TIBOR: *A magánjogi felelősség társasági útjai*, Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó 2005,
- PAPP Tekla: *Felelősségátvitel, felelősségáttörés- quo vadis ius societatum in* GONDOSNÉ PUSZTAHELYI Réka (szerk.) *Jogi személyek az új Polgári Törvénykönyvben*, Tanulmánykötet, Miskolc, 2013, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért,
- William J RANDE: *Domination of a subsidiary by a parent*, Indiana Law Review, Vol. 32. 421 2017 szeptember 9.

- SZALAI Ákos: A gazdasági szervezetek jogáról és közgazdaságtanáról, Pázmány Law Working Papers, 2018/17 100.o.
- SZALAI Ákos: *Korlátolt felelősség közgazdaságtana*, Jogelméleti Szemle 4. szám 2007
- Robert B. THOMPSON: Piercing the corporate veil: an empirical study, Cornell Law Review, issue 5 July 1991 Volume 76 Article 2 p 1047-1048.
- TÖRÖK Tamás: *Felelősség a társasági jogban*, Budapest, 2015, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft.
- Mark I. WEINSTEIN: Limited Liability in California 1928-31: It's the Lawyers *American Law and Economics Review*, Volume 7, Issue 2, Published: 01 October 2005 Fall 2005, Pages 439-483,
- WELLMANN György: *Tagi felelősségátvitel társasági jogunkban*, Gazdaság és Jog XVI. évfolyam, 11. szám 2008 november

Internetes források

- *Cornell Law School Legal Information Institute: Piercing the corporate veil*
https://www.law.cornell.edu/wex/piercing_the_corporate_veil